

■ Нацыянальнае кіно

ПАД РАБОЧАЙ НАЗВАЙ

Янка Купала стане галоўным героем карціны «Беларусьфільма»

Гэты сцэнарый ляжаў на кінастудыі і не знаходзіў сабе прымянення гадамі, што прымушала сумаваць некаторых аматараў айчыннага кіно. Дзіўная затрымка ва ўмовах сцэнарнага голаду нарэшце мае перарвацца, а работа Алены Калюновой, якая расказвае пра народнага паэта Янку Купалу, — стаць асновай фільма, прычым фільма са статусам «нацыянальны». Здымачны працэс, як мяркуецца, пачнецца 27 ліпеня.

Гістарычная драма мае рабочую назву — «Пакуль будзе неба». Тое, што праект атрымаў фінансаванне, не так даўно стала вядома на сустрэчы з новым дырэктарам кінастудыі Мікалаем Карачэўскім, якую кіраўніцтва «Беларусьфільма» ініцыявала, каб падзяліцца планами на будучыню. Планы прагучалі прывабна, затое імя рэжысёра выклікала неадназначную рэакцыю: карціну пра Янку Купалу будзе здымаць рэжысёр і ак-

цёр Уладзімір Янкоўскі, больш вядомы як кліпмейкер і аўтар рэкламных ролікаў.

Мы ж не будзем прадказваць здольнасці кліпмейкераў працаваць над нацыянальнымі карцінамі і лепш ацэнім па выніках, а вынік павінен аказацца ў любімым Міністэрствам культуры фармаце — чатырохсерыйным ігравым фільме і кінаверсіі.

Стала заўважна, што пасля пэўнага застою, калі ў 2016 годзе «Беларусьфільм» не моцна радаваў глядачоў сваёй прадукцыяй, бо не было чым, пасля конкурсу кінапраектаў Міністэрства культуры таго ж года работы студыі сталі рэгулярна з'яўляцца на вялікім экране. Мы ўжо пабачылі альманах маладых аўтараў «Мы», «Тум-пабі-дум» Вячаслава Нікіфарава, «Не ігру» Дзяніса Скварцова, «Правілы геймера» Ігара Чацверыкова. Чакаем

«Жыццё пасля жыцця» Дзмітрыя Астрахана, баявік «Чорны сабака» па кнізе Мікалая Чаргінца, новы альманах маладых і, нарэшце, серыял «Трымайся за аблогі».

Карціну пра Янку

Купалу будзе здымаць рэжысёр і акцёр Уладзімір Янкоўскі, больш вядомы як кліпмейкер і аўтар рэкламных ролікаў.

Але «нацыянальнага фільма» не было даўно, таму праект пра Янку Купалу — тэма народнага паэта мае быць складаным матэрыялам — закрывае сэнсаўтваральную для работы нацыянальнай кінастудыі нішу. «Беларусьфільм», які карыстаецца бюджэтнымі грашыма, адноўлены за бюджэтныя грошы і не мае абавязку вяртаць грошы ў бюджэт краіны, нарэшце бярэцца не за кіно для продажу, а за кіно для нацыянальнай культуры.

Усё выглядае ўвогуле прыстойна. За выключэннем хіба што фармату чатырохсерыйнай карціны...

■ У закрытай прасторы

Лясун, адушаўлёныя хаты, «СВЯЦІЗМ»

Дзве паралельныя выстаўкі адкрываюць свет уяўнага

Нацыянальны цэнтр сучасных мастацтваў на абедзвюх сваіх пляцоўках адкрыў «двайную» выстаўку, якая пачала працаваць учора, 20 ліпеня. На праспекце Незалежнасці наведвальнік можа знайсці «Фантастычнае ў сучасным беларускім мастацтве», а на Някрасава — «Ірзальнае ў сучасным беларускім мастацтве». Экспазіцыі сфарміраваны з твораў, якія захоўваюцца ва ўласных фондах Музея, і паказваюць тое, пра што хутчэй за ўсё фантазіруе і сам госць.

Гэта значыць, тут можна ўбачыць нешта, што мае даволі своеасаблівую якасць жыцця, — не існуе ў фізічным свеце, не знаходзіцца вакол нас, не дае магчымасці сябе памацаць, але прадстаўляецца хоць і ў даволі размытых, але больш прывабных вобразах. Трэба прызнаць, што свет нашых фантазій можа быць куды цікавейшы за рэальны.

Імёны вядомыя — Валерый Славуц з яго лесунамі, русалкамі і дамавікамі, Алесь Родзін з іншаземнымі светамі, графік Сяргей Балянок

з самотным чалавекам у прасторы старога горада. Георгій Скрыпнічэнка, які, дарэчы, зараз выстаўлены на плошчы Якуба Коласа ў праекце «Мастак і горад», «святціст» Рыгор Іваноў, сусветна вядомы графік Юрый Якавенка, таксама графікі Уладзімір Гладкевіч, Марта Шмава.

«Асаблівасць інтэрпрэтацыі гэтай тэмы ў Беларусі мае відавочны ўплыў дахрысціянскай міфалогіі, этнаграфіі і выяўленчых элементаў гісторыка-культурнай спадчыны, — гаворыцца ў прэзентацыі праектаў, — такім чынам, фантастычнае ў візуальным мастацтве краіны — прадстаўнічы брэнд — тое, што нас вылучае і адначасова аб'ядноўвае з іншымі народамі планеты».

На праспекце Незалежнасці і на вуліцы Някрасава выстаўкі будуць працаваць да 16 і 4 верасня адпаведна. Прадстаўнікі цэнтра лічаць, што работы, уключаныя ў экспазіцыі, з'яўляюцца гонарам нашага сучаснага мастацтва

■ Кінакрокі

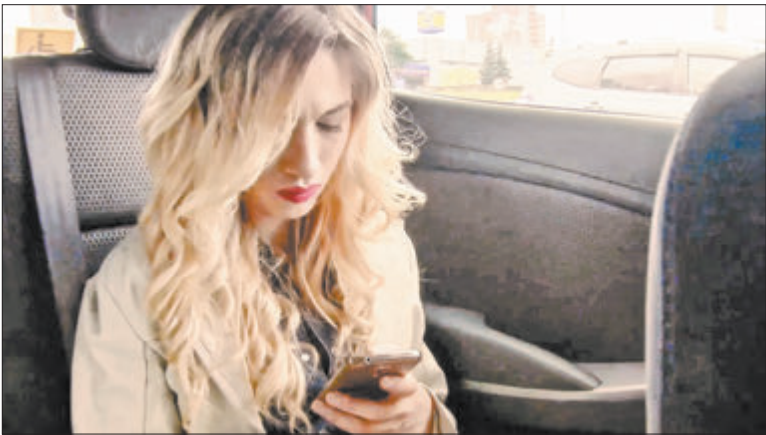
ПРЫГАЖОСЦЬ БЕЗ МЕЖАЎ

Вольга ДАШУК зняла фільм пра адзіную ў Беларусі мадэль з цэрэбральным паралічам

Я ўбачыла на экране неверагодную гераіню — на яе можна глядзець, не адрываючыся, як на Жанну Маро, праўда, кіно тут не ігравое, а дакументальнае. Новы фільм Вольгі Дашук «Адзіная такая» — вельмі, на жаль, стрыманы ў сэнсе буйных планаў — распавядае аб Ангеліне Уэльскай, дзяўчыне з цэрэбральным паралічам, якая абараніла два дыпламы і стала мадэллю. Дакладней, аб Ангеліне і яе маці Вользе, хоць гаворка ўсё роўна ідзе пра Ангеліну. І гэта вельмі прыгожа.

Тут усё проста: першая частка паўгадзіннага фільма факусуецца на Вользе Уэльскай, другая — на Ангеліне. Маці супраджае дачку пры падрыхтоўцы выступлення на міжнародным конкурсе прыгажосці. Каляскі перасякаюць прастору, Ангеліна прамаўляе для запісу тэкст «Я прымаю сябе такой, якая я ёсць, і радуся жыццю», а арганізацыйная мітусня суправаджаецца закадравым голасам Вольгі Уэльскай, якая агучвае рэплікі пра мінулае, цяжкасці, накіраванне і іншае. То-бок пра тое, што не заўсёды азначае «радавацца жыццю».

Непатрабавальную кампазіцыю кадра папаўняе прыгажосць гераіні. Так што адсутнасць асаблівых апэратарскіх вынаходстваў можа быць наўмыснай ці, прынамсі, вельмі дарэчнай, бо вачыма глядач усё роўна канцэнтруецца, і нават аказваецца зачараваным,

на Ангеліне або Вользе. Пакуль усё іншае перастае існаваць, выяўляецца дзіўная здольнасць Вольгі Дашук ствараць прыгажосць не мастацтвам, а адбіткам самога жыцця. Мы прывыклі нават у вельмі, здавалася б, простым дакументальным кіно бачыць пэўныя маніпуляцыі з тэмпам, атмасферай, кантрастамі і іншым. Фільм «Адзіная такая», які некаторыя іншыя работы Вольгі Дашук, робіць падобна, не спецыяльна, акцэнт на тым, што жыццё ў сваіх якасцях усё яшчэ больш вытанчанае, чым кіно.

Больш выразна тут праступае і сама ўласцівасць кіно трансфармаваць рэальнасць, што адсылае да часоў, калі рухі на экране самі сабой станаўліліся чужым і над звычайнымі рэчамі здзяйснялі магію (з часам гэта адчуванне зацёрлася). Мы ўжо прывыклі ігнараваць навакольны свет і ўключаць яго ў руцінны парадак рэчаў, затое

«Адзіная такая» з яе першароднымі інтэнцыямі можа падсвятліць яго ў іншым ключы.

Я не ўпэўненая, справа тут у фільме або ў маім асабістым успрыманні, на гэта таксама складаюцца адказы, як на нявырашанае пытанне, хто «вінаваты» ў каханні — той, хто кахае, або той, каго кахаюць. Але ў ліку больш відавочных вартасцяў карціны — чаму яе карысна глядзець нават не з пункту гледжання твора мастацтва, а светапогляду — лічыцца адэкватнае стаўленне да людзей з абмежаванымі магчымасцямі. Без сопляў, жалю або цікаўнага разглядавання. Рэжысёр зняла фільм пра чалавека з яго марамі і цяжкасцямі, якія, вядома, маюць не зусім звычайную якасць, але да якіх варта ставіцца з далікатнасцю, як да цяжкасцяў увогуле любога чалавека.

Трэба прызнаць, грамадства да натуральнай «талерантнасці»

адносна людзей з абмежаванымі магчымасцямі не гатова, таму тут так дарэчы прыгажосць гераіні, таму важна нагадаць, што Ангеліна Уэльская — першая ў Беларусі мадэль з цэрэбральным паралічам, таму дзеянне адбываецца на пляцоўках конкурсу прыгажосці. Любы, напэўна, глядач замест цікаўнасці ў дачыненні да асаблівасцяў жыццёвага распарадку гераіні замрэ на буйных планах і пераключыцца на замілаванне.

Конкурс такім чынам вырашае ў фільме мноства задач — зноў жа становіцца сімвалічным націскам на прыгажосць, паказвае наладжаны соцыум, часткай якога з'яўляецца чалавек з цэрэбральным паралічам, дэманструе сферу самасцвярджэння.

Сямейная хроніка, уключаная ў фільм, разам з актуальнымі планами здымачнай групы паказвае, як доўга маці з дачкой ідуць побач.

Пакуль маці ўспамінае цяжкасці, якія яна тым не менш не хацела б бычыць іншымі, дачка прамаўляе прыдатныя фармату конкурсу рэплікі пра радасць жыцця, што хутка ў размове з рэжысёрам сама ж абвяргае згадкай момантаў слабасці. І ўсё ж не фальшывіць.

За эстэтычным захапленнем прыйдзе і захапленне сілай дзвюх жанчын. Сямейная хроніка, уключаная ў фільм, разам з актуальнымі

планами здымачнай групы паказвае, як доўга маці з дачкой ідуць побач, і гэты шлях — з клопатамі, невялікімі нават спрэчкамі, усмешкамі — таксама прадстаўляецца вельмі прыгожым. У карціне Вольгі Дашук няма аніякага шырокага сацыяльнага кантэксту — толькі эпізоды і галасы, але пра адносіны ўнутры сям'і — то-бок, галоўнае — зразумець можна дастаткова.

Фільм такім чынам — незразумела нават, як гэта атрымалася, але ў прастаце тут яўна схавалася нешта большае — выклікаў проціму пачуццёў, прычым прыемных і светлых.

Яшчэ некалькі гадоў таму я не ведала, што адказаць на пытанне, як беларускі кінематограф даследуе жыццё людзей з абмежаванымі магчымасцямі і іх патрэбы. За гэты час я стала куды больш дасведчанай, але ўсё яшчэ рэдка бачу кіно, якое паказвала б такіх герояў без болю і надрыву. Грамадству, якое само не прыходзіць да прызнання, скажам так, «роўнасці», варта паказваць карціны нахштальт «Адзінай такой», каб яно пераадольвала, па-першае, зацыкленасць на адрозненнях, а па-другое, жаданне паспачуваць «не такім, як усе» людзям.

Вы толькі паглядзіце, Ангеліна Уэльская — прыгожая дзяўчына са шчырым тварам, мадэль, удзельніца конкурсу прыгажосці і нарэшце — галоўная гераіня фільма. Паўгадзіны фільма пра яе мне яўна не хапіла